

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2019. gada 15. augustā Nr.1-5/113

**Latvijas Republikas
Administratīvā rajona tiesas
Rīgas tiesu nama
tiesnesei A.Zariņai**
riga.administrativa@tiesas.lv

*Par atzinuma sniegšanu
administratīvajā lietā Nr.A420213218*

Tiesībsargs ir saņēmis Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu nama tiesneses A. Zariņas 2019. gada 25. jūnija paziņojumu par tiesībsarga pieaicināšanu tiesas procesā atzinuma sniegšanai administratīvajā lietā Nr.A420213218 (reģistrēts: 26.06.2019. ar Nr.256). Tiesnese lūdz tiesībsargu, ievērojot lietas apstākļus, sniegt atzinumu, vai saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk: Satversme) un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk: Konvencija) noteiktajām pamattiesībām, AS “Rīgas Satiksme” (turpmāk: Pieteicējs) veiktā darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju – nepārtrauktā videonovērošana sabiedriskajos transportos ir atbilstoša un vai tā ir samērīga ar Pieteicēja darbinieku tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību (tostarp, vai Pieteicēja norādītie videonovērošanas mērķi attaisno veikto videonovērošanu).

Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11.pantu tiesībsarga funkcijās un uzdevumos ietilpst jautājumi, kas saistīti ar cilvēka pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzību, kā arī labas pārvaldības principa ievērošanu valsts pārvaldē. Izvērtējot tiesas paziņojumā sniegto informāciju, kā arī tiem pievienotos materiālus, secināms, ka konkrētajā lietā ir nepieciešams sabalansēt Pieteicēja darbinieku – transporta līdzekļu vadītāju – Satversmes 96. pantā garantētās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, konkrētāk, tiesības uz personas datu aizsardzību un Pieteicēja pieteikumā norādītās intereses - nodrošināt pasažieru drošību, sabiedrisko drošību, īpašuma aizsardzību un korupcijas risku novēršanu.

Satversmes 96. pants paredz, ka ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību. Tiesības uz privātās un ģimenes dzīves, kā arī mājokļa un korespondences neaizskaramību ir nostiprinātas vairākos starptautiskajos

cilvēktiesību dokumentos - Konvencijas 8. pantā un ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17. pantā.

Latvijas Republikas Satversmes tiesas (turpmāk: Satversmes tiesa) praksē ir nostiprināta atziņa, ka tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību aptver ļoti plašu un savstarpēji saistītu tiesību spektru. Tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību aizsargā indivīda fizisko un garīgo integritāti, godu un cieņu, vārda un identitātes izmantošanu, personas datus un skar citus ar privāto dzīvi saistītus aspektus¹. Savukārt Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk: ECT) praksē ir nostiprināts, ka Konvencijas 8. pantā garantētās tiesības uz privātās dzīves aizsardzību aptver ļoti plašu tiesību un interešu loku, kuru nav iespējams izsmeloši definēt². Tiesas judikatūrā ir atzīts, ka Konvencijas 8. pants primāri uzliek valsts institūcijām negatīvu pienākumu - atturēties no jebkādas nepamatotas iejaukšanās personas tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību³. Tādējādi valstij indivīda tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību ir maksimāli jāievēro un jāaizsargā, savukārt iejaukšanās ir attaisnojama tikai stingri noteiktos gadījumos, kad to prasa īpaši svarīgas sabiedrības intereses⁴.

Raugoties no konkrētās lietas apstākļiem, secināms, ka lietā pastāv strīds tieši par Pieteicēja darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju – videonovērošanu darba pienākumu pildīšanas laikā. Lietā izskatāmais jautājums ir nošķirams no jautājuma par videonovērošanas veikšanu sabiedriskā transporta salonā, filmējot transportlīdzekļa pasažierus. Ņemot vērā tiesas paziņojumā ietvertu lūgumu, tiesībsargs turpmākajā analīzē vērtēs tikai jautājumu par Pieteicēja darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju - tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību, konkrētāk, personas datu aizsardzību, ierobežojumu veicot profesionālos pienākumus.

ECT praksē ir nostiprināta atziņa, ka tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību garantijas ir attiecināmas arī uz personas profesionālo darbību vai aktivitātēm, kas tiek veiktas publiskā kontekstā⁵. Tādējādi ir secināms, ka tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību turpina pastāvēt un nevar tikt atņemtas personām pēc būtības pat tad, ja darba devējs ir noteicis zināmus ierobežojumus⁶. Tieši darba tiesisko attiecību ietvaros lielākajai daļai cilvēku ir iespēja veidot un attīstīt attiecības ar citiem cilvēkiem, tādējādi ne vienmēr ir iespējams nošķirt, kuras no personas darbībām ir profesionālās darbības sastāvdaļa un kuras nav⁷. Personu videonovērošana ir vērtējama kā darbība, kas ierobežo Satversmes 96. pantā un Konvencijas 8. pantā garantētās tiesības, tādējādi veicot Pieteicēja darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju - videonovērošanu darba vietā tiek ierobežotas viņu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Attiecībā uz videonovērošanas veikšanu, jāatzīmē, ka tiesības uz privāto dzīvi ietver arī tādus personīgās identitātes aspektus kā personas vārds, fotogrāfija, kā arī fiziskā un morālā integritāte. Personu attēls ir viena no galvenajām personības iezīmēm, jo tā atklāj personas unikālās pazīmes un atšķir viņu no citām personām⁸. Savukārt tiesības uz personas attēla aizsardzību ir uzskatāmas par vienu no nozīmīgākajiem personības attīstības aspektiem un iekļauj arī tiesības personai kontrolēt arī sava attēla

¹ Satversmes tiesas 2005.gada 26.janvāra spriedums lietā Nr.2004-17-01 10.punkts.

² ECT Lielās palātas 2017. gada 5. septembra spriedums lietā "*Barbulescu v. Romania*", Nr.61496/08, 70. paragrāfs.

³ ECT 1994.gada 27.oktobra spriedums lietā "*Kroon and others v. Netherlands*", Nr.18535/91, 31.paragrāfs

⁴ Satversmes tiesas 2005.gada 26.janvāra spriedums lietā Nr.2004-17-01 14.3 punkts.

⁵ ECT Lielās palātas 2014. gada 12. jūnija spriedums lietā "*Fernández Martínez v. Spain*", Nr. 56030/07, 110. paragrāfs, ECT Lielās palātas 2017. gada 5. septembra spriedums lietā "*Barbulescu v. Romania*", Nr.61496/08, 71. paragrāfs, ECT 2017. gada 28. novembra spriedums lietā "*Antovič and Mirkovič v. Montenegro*", Nr.70838/13, 42. paragrāfs.

⁶ ECT Lielās palātas 2017. gada 5. septembra spriedums lietā "*Barbulescu v. Romania*", Nr.61496/08, 80. paragrāfs.

⁷ ECT 1992.gada 16.decembra spriedums lietā "*Niemietz v. Germany*", Nr. 13710/88, 29.paragrāfs; ECT 2000.gada 16.februāra spriedums lietā "*Amann v. Switzerland*", Nr. 27798/95, 65.paragrāfs.

⁸ ECT Lielās palātas 2012.gada 7.februāra spriedums lietā "*Von Hannover v. Germany (Nr. 2)*", Nr. 40660/08 un 60641/08, 95. un 103. paragrāfs.

izmantošanu⁹. ECT praksē ir nostiprināta atziņa, ka darbinieka videonovērošana darba vietā, profesionālo pienākumu pildīšanas laikā neatkarīgi no tā, vai tā ir atklāta vai slēpta videonovērošana ir uzskatāma par būtisku iejaukšanos darbinieka tiesībās uz privātumu¹⁰.

Jāatzīmē, ka sabiedriskā transporta līdzeklī esošā transportlīdzekļa vadītāja kabīne ir darbinieka darba vieta, kurā tiek pavadīta lielākā daļa no darba laika. Tiesībsarga ieskatā Pieteicējam kā darba devējam ir pienākums nodrošināt un ievērot zināmas darbinieku tiesiskās garantijas uz privātuma aizsardzību darba vietā, konkrētāk, arī transportlīdzekļa vadītāja kabīnē.

Apkopojošs iepriekš minēto, Pieteicēja veiktā darbinieku – transportlīdzekļa vadītāju - videonovērošana sabiedriskajos transportos ir vērtējama kā personas Satversmes 96. pantā un Konvencijas 8. pantā paredzēto tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ierobežojums.

Satversmes 116. pantā ir nostiprināts, ka personas tiesības, kas noteiktas Satversmes 96. pantā, var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Satversmes tiesas judikatūrā ir atzīts, ka Satversmes 96. pantā garantētās tiesības var ierobežot, ja ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtā pieņemtu likumu, tam ir leģitīms mērķis un tas ir samērīgs¹¹. Papildus jānorāda, ka arī Konvencijas 8. pantā ir noteikts, ka publiskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumus, kas ir paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts vai sabiedrisko drošību vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības.

Tādējādi, lai izvērtētu, vai Pieteicēja veiktā darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju - videonovērošana sabiedriskajos transportos nepārkāpj Pieteicēja darbinieku tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, ir jānoskaidro:

1. vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu;
2. vai pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis;
3. vai pamattiesību ierobežojums ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā un vai izraudzītie līdzekļi ir samērīgi ar ierobežojuma leģitīmo mērķi.

1. Ierobežojums bija noteikts saskaņā ar likumu.

Pieteicējs savā pieteikumā norāda, ka videonovērošana ar audioierakstu tiek veikta pamatojoties uz Rīgas domes saistošo noteikumu Nr.165 “Par Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta lietošanu” 2.¹ punktu.

Minētais regulējums paredz, ka:

“Sabiedriskajā transportā un, veicot pasažieru un bagāžas pārvadāšanas kontroli, pārvadātāja veiktā videonovērošana ar audioierakstu tiek veikta šādiem nolūkiem: personu vitāli svarīgu interešu aizsardzībai, īpašuma aizsardzībai, drošības nodrošināšanai, kārtības nodrošināšanai un korupcijas risku novēršanas nodrošināšanai. Pārvadātājs ir tiesīgs noteikt arī citus videonovērošanas ar

⁹ ECT 2009. gada 15. janvāra spriedums lietā “*Reklos and Davourlis v. Greece*”, Nr.1234/05, 40. paragrāfs.

¹⁰ ECT 2017. gada 28. novembra spriedums lietā “*Antovič and Mirkovič v. Montenegro*”, Nr.70838/13, 44. paragrāfs.

¹¹ Satversmes tiesas 2005. gada 26. janvāra sprieduma lietā Nr. 2004-17-01 11. punkts.

audioierakstu veikšanas nolūkus, par to izvietojot informāciju normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Videonovērošanas gadījumā transportlīdzekļa ārpusē un salonā tiek izvietotas informatīvas zīmes par videonovērošanas veikšanu. Pasažieru un bagāžas pārvadāšanas kontroles procesā informācija par videonovērošanu tiek piestiprināta kontroli veicošajai personai”.

No minētā regulējuma ir secināms, ka videonovērošana ar audioierakstu tiek veikta visā sabiedriskā transporta līdzeklī, atsevišķi neizdalot vadītāja kabīnes videonovērošanu. Tādējādi konstatējams, ka darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju – tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ierobežojums ir noteikts saskaņā ar likumu Satversmes 116. panta izpratnē.

Satversmes tiesas praksē ir nostiprināts tiesību normu kvalitātes princips atbilstoši kuram tiesību normai ir jābūt pieejamai, kā arī pietiekami skaidrai un paredzamai¹². Jāatzīmē, ka augstāk minētajā tiesību normā ir uzskaitīti vairāki mērķi, kādēļ tiek veikta videonovērošana ar audioierakstu (personu vitāli svarīgu interešu aizsardzība, īpašuma aizsardzība, drošības nodrošināšana, kārtības nodrošināšana un korupcijas risku novēršanas nodrošināšana), turklāt ir uzsvērts, ka pārvadātājs var noteikt arī citus mērķus, atstājot nolūku uzskaitījumu atvērtu.

Lai gan uz Datu valsts inspekcijas administratīvā akta izdošanas brīdi – 2018. gada 23. maiju - Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk: Vispārīgā datu aizsardzības regula) vēl nebija piemērojama, taču ņemot vērā, ka videonovērošanas ar audioierakstu veikšana tiek joprojām turpināta, kā arī regulā nostiprinātie pamatprincipi bija jau spēkā esoši pirms regulas piemērošanas datuma uzsākšanas, tiesībsargs savā analizē atsauksies uz Vispārīgajā datu aizsardzības regulā nostiprinātajiem pamatprincipiem.

Vispārīgās datu aizsardzības regulas preambulas 41. apsvērumā ir norādīts, ka, ja personas datu apstrādes pamats ir, lai izpildītu uz pārzini attiecināmu juridisku pienākumu, tad tas obligāti nenozīmē, ka nepieciešams parlamenta pieņemts leģislatīvs akts, **tomēr šādam juridiskam pamatam vai leģislatīvam pasākumam vajadzētu būt skaidram un precīzam un personām, uz kurām tas attiecas, vajadzētu spēt paredzēt tā piemērošanu** saskaņā ar Eiropas Savienības tiesas un ECT judikatūru.

Raugoties no tiesiskā regulējuma kvalitātes aspekta, tiesību normā noteikto vairāku mērķu uzskaitījums, kas ir atstāts atvērts, paver iespēju Pieteicējam vākt ievērojamu apjomu datu, kas būtu pretrunā datu apstrādes minimalitātes principam¹³. Minētajos noteikumos iestrādātā Pieteicēja rīcības brīvība veikt videonovērošanu ar audioierakstu arī citu - noteikumos neparedzētu - mērķu sasniegšanai ir vērtējama par pārāk vispārīgu un nenoteiktu. Šāds tiesiskais regulējums pieļauj neierobežotu rīcības brīvību Pieteicējam nosakot tās darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju – pamattiesību ierobežojumu pamatojumu. Tādējādi tiesībsarga ieskatā Rīgas domes saistošo noteikumu Nr.165 “Par Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta lietošanu” 2.¹ punktā noteiktais pamats videonovērošanas ar audioierakstu veikšanai ir vērtējams kritiski.

¹² Satversmes tiesas 2006.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr.2006-12-01 16.punkts, Satversmes tiesas 2011.gada 30.marta spriedums lietā Nr.2010-60-01 15.2.punkts.

¹³ Minimalitātes princips paredz, ka personas datu apstrāde ir aizliegta, ja vien nav nepieciešams sasniegt nozīmīgus un iepriekš skaidri noteiktus datu apstrādes mērķus. Skatīt: Satversmes tiesas 2011. gada 14. marta spriedums lietā Nr.2010-51-01, 14. punktu.

2. Pamattiesību ierobežojumam ir legitīms mērķis.

Pieteicēja pieteikumā ir uzskaitīti vairāki legitīmie mērķi, kādēļ sabiedriskajā transportā būtu nepieciešams veikt transporta līdzekļu vadītāju videonovērošanu ar audioierakstu:

- prettiesisku nodarījumu atklāšana un novēršana saistībā ar īpašuma aizsardzību;
- sabiedrības interešu aizsardzība;
- personu (pasažieru) vitāli svarīgu interešu aizsardzība, tostarp dzīvības un veselības aizsardzība;
- ceļu satiksmes drošības nodrošināšana;
- darba drošības un darbinieku aizsardzība;
- korupcijas risku novēršana;
- terorisma apdraudējumu novēršana.

Satversmes 116. pantā ir nostiprināts, ka personas tiesības, kas noteiktas Satversmes 96. pantā, var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Jāatzīmē, ka Pieteicējs ir veicis ļoti plašu legitīmo mērķu uzskaitījumu, taču no pieteikuma satura nav iespējams secināt, kādēļ atsevišķi mērķi ir izvirzīti. Nevarētu piekrist Pieteicēja norādītajam, ka legitīmais mērķis konkrētajam pamattiesību ierobežojumam varētu būt arī sabiedrības drošības aizsardzība, korupcijas risku un terorisma draudu novēršana, jo minēto legitīmo mērķu nodrošināšana ir primāri tiesībsargājošo iestāžu kompetencē. Tāpat no Pieteicēja argumentācijas nav īsti saprotams, kādā veidā Pieteicēja darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju – pastāvīga videonovērošana palīdzēs novērst terorisma apdraudējumus un korupcijas riskus.

Tādējādi izvērtējot Pieteicēja norādītos nolūkus videonovērošanas ar audioierakstu veikšanai, secināms, ka legitīmais mērķis transportlīdzekļu vadītāju novērošanai ir primāri saistīts ar citu cilvēku tiesību aizsardzību.

3. Vai pamattiesību ierobežojums ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā un vai izraudzītie līdzekļi ir samērīgi ar ierobežojuma legitīmo mērķi?

Lai konstatētu, ka pamattiesību ierobežojums ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā, ierobežojumam ir jābūt sociāli nepieciešamam, proti, jāpastāv sociāli neatliekamai vajadzībai, kā arī ierobežojumam ir jābūt samērīgam¹⁴. Nepieciešamība demokrātiskā sabiedrībā nosaka līdzsvaru starp sabiedrības un indivīda interesēm. **Tiesībsarga ieskatā Pieteicēja darbinieku – transportlīdzekļa vadītāju – pastāvīga videonovērošana ar audioieraksta veikšanu, ir uzskatāma par būtisku iejaukšanos darbinieku tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, kas būtu attaisnojama ar izvērstu skaidrojumu vai pamatojumu, kādēļ ir nepieciešams veikt šāda veida darbības.**

Izvērtējot konkrētās lietas apstākļus, uzmanība ir pievēršama arī Pieteicēja funkcijām un darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju – darba specifikai, kas ir nodrošināt sabiedriskā transporta satiksmi pilsētā. Jāatzīmē, ka Pieteicēja darbinieki

¹⁴ Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa Cilvēka pamattiesības. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011., 779.lpp.

profesionālo pienākumu pildīšanas laikā vada paaugstinātas bīstamības avotu un ikdienā pārvadā ievērojamu skaitu pasažieru. Tādējādi nav šaubu, ka Pieteicējam ir jāveic pasākumi, kas veicinātu pasažieru drošības aizsardzību, ceļu satiksmes noteikumu ievērošanu, darba drošības un darbinieku aizsardzību, kā arī īpašuma tiesību aizsardzību. Taču nodrošinot šāda veida pasākumus, Pieteicējam būtu jāizvērtē, vai ir pieejami līdzekļi, kas ļautu sasniegt leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē un pēc iespējas mazāk ierobežotu darbinieku tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5. pants nosaka personas datu apstrādes principus, konkrētāk, datu apstrādes tiesiskos priekšnosacījumus. Uz administratīvā akta izdošanas brīdi datu apstrādes tiesiskie pamatprincipi bija nostiprināti Fizisko personu datu aizsardzības likuma II nodaļā – “Vispārīgie personas datu apstrādes principi”. Minētie principi paredz, ka personas datus drīkst apstrādāt ar konkrētu mērķi, ja datu apstrādei ir tiesisks pamats. Personas datus drīkst vākt tikai tādā apjomā, kāds nepieciešams mērķa sasniegšanai, kā arī jāņem vērā personas datu glabāšanas ierobežojumi. Jāuzsver, ka videonovērošanas veikšana ar audioierakstu ir datu apstrāde, kuras ietvaros personas dati (personas attēls un balss) tiek iegūti no paša datu subjekta. Neatkarīgi no tā, ka darbinieki kā datu subjekti ir informēti par videonovērošanas veikšanu, par tās mērķiem vai datu aizsardzības politiku, darbiniekiem joprojām ir zināmas tiesiskās garantijas uz viņu privātuma aizsardzību. Tādējādi datu pārzinim jeb konkrētajā lietā - Pieteicējam būtu jāpierāda, ka netiek veikta pārmērīga personas datu apstrāde saistībā ar darbinieka profesionālo pienākumu pildīšanu īpaša režīma apstākļos¹⁵. Pieteicēja argumentācijā nav sniegta informācija vai izvērtējums, ka nepastāv personas tiesību mazāk ierobežojoši līdzekļi leģitīmo mērķu sasniegšanai. Attiecīgi var secināt, ka Pieteicējs nav izvērtējis vai apzinājis darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju – tiesību mazāk ierobežojošus līdzekļus, lai sasniegtu tiesību normās paredzētos vai paša Pieteicēja izvirzītos mērķus.

Pieteicējs savā argumentācijā ir vērsis uzmanību uz atsevišķiem gadījumiem, kuru ietvaros ir gājuši bojā sabiedriskā transporta pasažieri un gadījumiem, kad darbinieki ir saukti pie disciplināratbildības par mobilo ierīču lietošanu vai ēšanu vadot transportlīdzekli. Tāpat Pieteicējs ir vispārīgi norādījis uz iespējamajiem riskiem transportlīdzekļu vadītāju rīcībā, kā arī iekļāvis norādes uz nozares normatīvo regulējumu, kas nosaka Pieteicēja pienākumus. Raugoties no tiesību aizskāruma viedokļa, tiesībsarga ieskatā ir būtiski izvērtējot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, pievērst uzmanību, vai Pieteicēja veiktās darbinieku – transportlīdzekļa vadītāju – pastāvīga videonovērošana ar audioierakstu tiek monitorēta arī tiešsaistes režīmā vai videonovērošanas ieraksts tiek pārbaudīts vienīgi pēc tam, kad ir saņemtas sūdzības par transportlīdzekļa vadītāju vai noticis ceļu satiksmes negadījums. Tāpat būtu jāpievērš uzmanība, lai precīzi būtu atrunāts, kam un kādos gadījumos ir piekļuve personas datiem, kā arī pēc cik ilga laika posma dati tiek dzēsti.

Attiecībā uz līdzekļa piemērotību mērķa sasniegšanai, proti, pastāvīgas transportlīdzekļu vadītāju videonovērošanas veikšana, lai sasniegtu Pieteicēja izvirzītos mērķus, jāatzīmē, ka Pieteicēja veiktās darbības ir vērstas uz transportlīdzekļu vadītāju darbību kontroli. Attiecībā uz personas videonovērošanas veikšanu, lai kontrolētu personas darbības, ECT savā praksē ir konstatējusi, ka var rasties privātuma aizsardzības apsvērumi attiecībā uz personas datu vākšanu un videonovērošanas ieraksta

¹⁵ Videonovērošana darba vietā. Pieejams: <https://lvportals.lv/e-konsultacijas/16781-videonoverosana-darbavieta-2019>

sistemātisko vai pastāvīgo raksturu¹⁶. Tāpat tiesa pievērš būtisku uzmanību, vai tieši konkrētais indivīds tiek pakļauts videonovērošanas pasākumu veikšanai¹⁷ un vai personas dati tika apstrādāti vai izmantoti veidā, kas rada iejaukšanos personas tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību¹⁸. Lietā “*Kopke v. Germany*”¹⁹, tiesa atzina, ka darba devēja veiktā videonovērošana, kas tika veikta pamatojoties uz aizdomām par darbinieka veiktajām iespējamām zādzībām darba vietā bija attaisnojama salīdzinājumā ar darbinieka tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību. Minētajā lietā darba devējs veica konkrētas darbinieces videonovērošanu, kad bija radušās pamatotas aizdomas un pierādījumi par darbinieces veiktajām iespējamām prettiesiskām darbībām. Tādējādi videonovērošanas veikšanai bija noteikts mērķis un tika novērota konkrētā darbiniece noteiktu laika posmu (2 nedēļas). Kad darba devēja mērķis tika sasniegts, videonovērošanas veikšana tika pārtraukta. Savukārt lietā “*Lopez Ribalda and others v. Spain*”²⁰, tiesa konstatēja, ka darba devēja veiktā videonovērošana, kas saistīta ar aizdomām par iespējamām pārkāpumiem darbinieku rīcībā, tika uzskatīta par nesamērīgu ar darbinieku tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību. No minētajiem tiesas spriedumiem ir iespējams secināt, ka darba devējam būtu rūpīgi jāizvērtē jautājums par darbinieku pastāvīgas videonovērošanas ar audioierakstu veikšanas nepieciešamību.

Pieteicējs nav sniedzis informāciju vai vispārēju statistiku par gadījumiem, kad tieši ar pastāvīgas videonovērošanas veikšanu ir bijis iespējams konstatēt pārkāpumus tās darbinieku - transportlīdzekļa vadītāju - rīcībā. Tāpat Pieteicējs nav sniedzis rūpīgu izvērtējumu par darbinieku tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību sabalansēšanu ar Pieteicēja interesēm. Izvērtējuma un pamatojuma trūkums, kādēļ būtu nepieciešams izmantot pastāvīgu darbinieku – transportlīdzekļa vadītāju – videonovērošanu ar audioierakstu nav radījis tiesībsargam pārliecību par tik personas tiesību ierobežojoša līdzekļa nepieciešamību demokrātiskā sabiedrībā. Ja darba devējs nevar pamatot, kādēļ ir nepieciešams veikt pastāvīgu darbinieku videonovērošanu, tad darba devējam vajadzētu izvērtēt, vai pastāv citi, personas tiesību mazāk ierobežojoši līdzekļi. Tiesībsargs pievienojas Datu valsts inspekcijas norādītajam, ka darba devēja izvīrītos mērķus varētu sasniegt ar pastiprinātu pārbaužu veikšanas darba laikā vai videonovērošanas veikšanu pēc tam, kad ir saņemtas sūdzības par iespējamām pārkāpumiem konkrētā transportlīdzekļa vadītāja rīcībā.

Izvērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, jāpievērš uzmanība arī izvēlētajam līdzekļa atbilstībai, proti, labumam, ko iegūst sabiedrība, nosakot pamattiesību ierobežojumus, ir jābūt lielākam par atsevišķas personas interesēm nodarīto kaitējumu²¹. Izvērtējot Pieteicēja izvīrītos argumentus, jāsecina, ka nosakot pastāvīgu transportlīdzekļu vadītāju novērošanu, darbinieku interesēm nodarītais kaitējums ir ievērojami būtiskāks, nekā labums, ko iegūtu sabiedrība, konkrētāk, sabiedriskā transporta pasažieri.

Apkopojot iepriekš minēto, tiesībsarga ieskatā Pieteicēja darbinieku – transportlīdzekļa vadītāju – pastāvīga videonovērošana ar audioieraksta veikšanu,

¹⁶ ECT 2001. gada 25. septembra spriedums lietā “*P.G. and J.H v. The United Kingdom*”, Nr.44787/98, 58. – 59. paragrāfs; ECT 2003. gada 28. janvāra spriedums lietā “*Peck v. The United Kingdom*”, Nr.44647/98, 59. paragrāfs.

¹⁷ ECT 2003. gada 28. janvāra spriedums lietā “*Peck v. The United Kingdom*”, Nr.44647/98, 59. paragrāfs.

¹⁸ ECT 2003. gada 17. jūlija spriedums lietā “*Perry v. The United Kingdom*”, Nr.63737/00, 40. – 41. paragrāfs.

¹⁹ ECT 2010. gada 5. oktobra lēmums lietā “*Kopke v. Germany*”, Nr. 420/07.

²⁰ ECT 2018. gada 9. janvāra spriedums lietā “*Lopez Ribalda and others v. Spain*”, Nr.1874/13 un 8567/13. Lieta ir nosūtīta izskatīšanai ECT Lielajā palātā.

²¹ Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa Cilvēka pamattiesības. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011., 780.lpp.

ir uzskatāma par būtisku iejaukšanos darbinieku tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, kas būtu attaisnojama ar izvērstu skaidrojumu vai pamatojumu, kādēļ ir nepieciešams veikt šāda veida darbības. Jānorāda, ka Pieteicējs nav sniedzis pietiekami izvērstu pamatojumu, kādēļ ir nepieciešams veikt pastāvīgu darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju – novērošanu. Ievērojot minēto, konkrētajā lietā Pieteicēja veiktā pastāvīgā darbinieku – transportlīdzekļu vadītāju – videonovērošana ar audioierakstu nav samērīga ar Pieteicēja darbinieku Satversmes 96. pantā garantētajām tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, konkrētāk, tiesībām uz personas datu aizsardzību.

Ar cieņu

Tiesībsargs

J. Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.